

er Tale om, disse 7 Banker, der enten er fallerede eller under Likvidation!

Det forekommer mig, at den højt-ærede Handelsministers Begrundelse er overmaade svag, og det maa den ogsaa nødvendigvis blive, naar man tager rent historisk paa Sagen og ser, hvorledes Rigsdagen og de tidligere Regeringer har stillet sig til Bankkriser. Den danske Rigsdag har ikke i Almindelighed i tidligere Tider villet stille sig paa det Standpunkt, at man skulde være forpligtet til at hjælpe Sparerne, og selve Bankloven er heller ikke indrettet med det for Øje. Der findes adskillige Tilfælde, hvor man til en vis Grad har støttet, men aldrig som i det her foreliggende Tilfælde; der foreligger ogsaa Tilfælde, hvor man pure har afvist eller i hvert Fald undladt at yde nogen som helst Hjælp. Jeg mindes saaledes, at Vestjyllands Landmandsbank, der havde Hovedsæde i Varde og Hovedfilial i Esbjerg, brød sammen i Slutningen af 90'erne paa Grund af meget uheldige Dispositioner, men der var ikke den Gang Tale om at yde Sparerne nogen Art af Hjælp fra Statens Side. Husker jeg ikke forkert, tabte de over Halvdelen af deres Penge; jeg tror ikke, de fik udbetalt mere end 40 pCt. af deres indskudte Kapital, og de samme 40 pCt. blev endda først udbetalt efter et længere Aaremaals Forløb. Men der var ingen, der vilde yde Vestjyllands Landmandsbanks Sparere Hjælp. Uagtet disse Sparere utvivlsomt var lige saa nødstedte som de, der her er Tale om.

Det er rigtigt, at man i 1908 traadte hjælpende til fra Statens Side, men paa ingen Maade saaledes, som Hjælpen kræves ydet i dette Tilfælde. I Februar 1908 brød to større Banker her i Hovedstaden sammen. Den første Bank, der brød sammen, var Grundejerbanken; umiddelbart efter at den var blevet lukket, brød ogsaa Detailhandlerbanken sammen, og Resultatet af disse to Bankers Sammenbrud blev, at Regeringen saa sig nødsaget til at fremsætte et Lovforslag her i Tinget den 12. Februar. Loven stadfæstedes den 15. Februar 1908. Jeg skal give nogle Oplysninger om dette Lovforslag, der var af meget begrænset Karakter, men som har stor Interesse nu ved denne Lejlighed, da Staten træder frem som direkte Garant overfor Sparerne i et meget betydeligt Omfang. Overfor de to Banker, der den Gang brød sammen, stillede man sig paa den Maade, at Finansministeren ved Loven bemyndigedes til sammen med Nationalbanken i København, Københavns Handelsbank, Den danske Landmandsbank og Privatbanken samt Laane- og Diskontobanken „paa Statskassens Vegne at overtage

fuld Garanti for Fordringer paa Københavns Grundejerbank og Detailhandlerbanken i København saavel fra Ejere af Kontrabøger og Indlaansbeviser som fra andre Kreditorer.— Statskassen deltager“, staar der, „med Halvdelen, Bankerne i Forening med Halvdelen i denne Garanti, dog at Statskassens Forpligtelser ikke kunne gaa ud over 10 Millioner Kroner“, hvilket Beløb Finansministeren saa bemyndiges til, saa snart for nødent gøres, af Statskassens Midler at stille til Raadighed til Garantien Effektivring.

Dette Lovforslag, der indeholder denne ene Paragraf samt en Bestemmelse om, hvornaar Loven traadte i Kraft, var motiveret med, at der var opstaaet en almindelig Krisetilstand i Danmark. Man gør i Bemærkningerne rede for dette Forhold, og man henviser til, at Krisen ogsaa har været til Stede og fremdeles er til Stede i andre Lande. Den optræder noget forskelligt. I nogle Lande er det Bankkriser, i andre Lande er der andre Aarsager. Hos os stod Krisen navnlig i Forbindelse med Byggeriet, der havde taget et saadant Omfang og havde formet sig paa en saadan Maade, at Bankerne var kommet i Vanskeligheder, idet de havde financieret Byggeriet i urimeligt stort Omfang, uden at de havde den fornødne Sikkerhed, og var gaaet ind i større Engagementer med Bygmestrene. Krisen her i Danmark opstod derved, at Rygterne om Grundejerbankens vaklende Soliditet bredte sig, og i nogen Tid sivede Indlaanene tilbage til Sparerne, der udtog dem med stedse større Fart. Banken gik først til Nationalbanken. Nationalbanken mente dog ikke at være i Stand til at klare de Vanskeligheder, som Banken var kommet ind i, og Fredag den 7. Februar 1908 maatte Grundejerbanken saa lukke. Der blev den Gang indkaldt til et Møde, hvori Regeringen og Hovedbankernes Ledere deltog, og man prøvede paa at vende Stemningen — Aktierne var allerede før Bankens Lukning gaaet ned til 10 —, men det var ikke muligt at berolige Stemningen, hverken overfor Detailhandlerbanken eller overfor Grundejerbanken, og den sidste Bank blev ligefrem Genstand for et run.

Følgen blev, at man maatte træde effektivt til, for Ophidselsen baade her i København og til Dels ogsaa i Provinsen havde antaget en saadan Karakter, at man kunde befrygte, at run'et paa Detailhandlerbanken vilde forplante sig ogsaa til andre og solidere Pengeinstitutter baade i København og i Provinserne. Det hedder udtrykkelig i Bemærkningerne til Lovfor-